

# Največji mednarodni projekt doslej

Avtor



MELITA FORSTNERIČ HAJNŠEK

Petek, 17. junij 2016

Po dvajsetih letih nove mestne zgodbe Multimedijskega centra Kibla, ki je vzpostavil javno dostopne tehnologije, internet, vse oblike sodobne umetnosti



*Aleksandra Kostić: "Zavod za odprto družbo je v Sloveniji ustanovil Kiblo, Pino in Ljudmilo. Vsi trije še vedno živimo in Kibla je med njimi daleč največja."*

1 od 3

FOTO: DAMJAN ŠVARC

Multimedijski center Kibla je v jubilejnem letu, ko praznuje dvajset let, dobil doslej največji štiriletni mednarodni projekt, sofinanciran iz EU-programa Ustvarjalna Evropa – Risk Change/Tvegaj spremembo. Med 112 popolnimi prijavami so jih izbrali petnajst, med prijavitelji so večinoma operne hiše, gledališča, simfoniki. Kibla je ena od redkih nevladnih ustanov koordinatoric in razen Grčije edina iz vzhodnega dela Evrope. Kot pravi **Aleksandra Kostić**, predsednica Kulturno-izobraževalnega društva Kibla, kulturna menedžerka in umetniška vodja, je s 1. junijem 2016 pričel

teči novi koordinatorski projekt Tvegaj spremembo 2016–2020, ki povezuje deset partnerjev na področju sodobne umetnosti (od Reke, Novega Sada do Marseilla, Amsterdama, Leicestra, Rige, Aten, Malte), 25 evropskih pridruženih partnerjev, šest izvenkontinentalnih partnerjev ter sedem največjih prireditev s področja sodobne umetnosti: Transmediale (Berlin), Ars Electronica (Linz), Kinetica (London), Manifesta (potujoča; 2016 Zürich, 2018 Palermo), Beneški bienale, Beneški arhitekturni bienale, Documenta (Kassel).

"Prvo srečanje s partnerji bo 6. julija v Mariboru. Vsak partner mora opraviti 60 intervjujev s prav toliko migranti in vključeni ne bodo le azilanti, migranti, ampak tudi pripadniki obstoječih multikulturnih skupnosti, recimo Bosanci, Rusi, tudi živeči v Mariboru, ki postaja multikulturno mesto.

Eden izmed rezultatov projekta je tudi mobilna aplikacija, ki pa ne bo namenjena samo migrantom, temveč bo služila kot platformno stičišče transnacionalnih partnerjev, umetnikov, ekspertov in ekspertnih skupin, kuratorjev, inovativnih raziskovalcev ter navsezadnje vseh kreativnih gverilskih delavcev, ki potrebujemo skupno odskočišče. Na področju intermedijskih umetnosti kaj podobnega v Evropi niti ne obstaja. Tudi zato je bil Risk Change nagrajen s točkami za inovativnost: razmislek o možnostih, ki jih v sfero migracij lahko vnese sodobna umetnost, je drzen najmanj toliko, kolikor bo na tem področju spodbudil široko paleto mednarodnih deležnikov, tudi javnih in drugih medijev, da migracijski proces sprejmemo kot naraven, življenjski, tudi svoboden."

## **O migrantih že pred valom beguncev**

Kaj je osnovna tema projekta Risk Change? "Umetnost je zmeraj vizionarska, če že ne revolucionarna; v dobi IKT tako deluje kot sprožilec vprašanj za razmislek o vplivu sodobnih tehnoloških ogij na razvoj družbe in na človeka. Zanimivo, da smo predlagali temo migranto v že pred velikim valom beguncev. Tomo Križnar je že desetletje napovedoval, da se bo bumerang vrnil iz Afrike v Evropo. Zasnovan projekt že iz obdobja 2013–2014 smo nadgradili in letos tudi uspeli. Važen je zeitgeist, veliko

komuniciramo z mednarodnimi partnerji. In pomembno je redno obiskovati festivale sodobne umetnosti. Evropa je zgodba o mobilnosti," pravi Kostićeva, "ko je bil val migracij, se je kar pozabilo, da na tem temelji. Koliko je takih, ki so tukaj v tretjem kolenu? Zelo malo, če bi raziskovali svoje korenine. Vse se premika od nekdanj. Kiblina naloga ni, da bi se ukvarjali z levičarskimi idejami ali dnevno politiko, ampak samo, kako ustvariti multikultur no skupnost in jo integrirati vase na nejezikovni način."

Borut Pahor je sprejel častno pokroviteljstvo mednarodnega projekta Risk Change 2016–2020 in bo slavnostni govornik na otvoritvi razstave v Kibla Portalu 7. oktobra letos.

### **Vsi nam zavidajo, a ...**

Kaj ta projekt za Kiblo pomeni? "Tri milijone evrov je ovrednoten celoten projekt, od tega je polovica EU-dotacije, polovico pa si moramo zagotoviti sami, preko ministrstev za kulturo, zavodov za zaposlovanje, mestnih občin in lastnih prihodkov. Ko daš to na polovico, ostane poldrugi milijon za deset partnerjev za štiri leta. To pomeni 125 tisoč evrov na leto za Kiblo. Vsi nam zavidajo ta uspeh na mednarodni sceni, a to sploh ni neka vsota," pravi Kostićeva in poudarja, da mora Kibla sama poskrbeti za svoje zaposlene in njihove plače. Strošek dela je najvišji strošek. Sredstva za plače niso zagotovljena iz državnih ali občinskih virov kot pri javnih zavodih, ki omogočajo redne zaposlitve za nedoločen čas. Ponudi zgovorno primerjavo: "V UGM je najmanj petnajst redno zaposlenih, in če računam povprečno bruto plačo 1500 evrov, je to na osebo 20 tisoč bruto letno, kar pomeni, da 300 tisoč dobijo za plače. Narodni dom ima 38 redno zaposlenih, vse plačuje direktno Mestna občina Maribor, to je najmanj 760 tisoč evrov bruto letno samo za plače plus vsi stroški za infrastrukturo itd. plus program. Tukaj se vidi, kako majhni smo, čeprav smo največji med nevladniki. Če se primerjamo z javnim zavodom, smo palček. Kibla ima devet redno zaposlenih plus osem samostojnih ustvarjalcev na področju kulture, ki jim ministrstvo plačuje prispevke, skupaj je to približno 250 tisoč evrov letno. Vse to pomeni, da ta novi projekt Risk Change ne bo zadostoval,

če hočemo obdržati še razstavišče Kibla Portal, imeti ambiciozen program, potovati ... Ta razpis je za nas šele začetek zgodbe o preživetju. Ta vrednostna razmerja so pomembna, ker je treba vedeti, da mi nimamo nobene čarobne palčke za mednarodne razpise in zavist nekaterih ni na mestu. Ker gre v bistvu za mali denar in so javni zavodi pri nas kralji v primerjavi z nevladniki. Hvala bogu, da imamo zaposlene v kulturi." Kibla resnično za malo denarja ustvarja dosti muzike.

## **Blokira nas Ljubljana**

"Septembra se bodo vzporedno začeli veliki razpisi, ki jih bosta odprla ministrstvo za gospodarstvo in SVRK – Služba vlade za regionalni razvoj in kohezijo, in tukaj bi kot kreativne industrije in pametne specializacije radi sodelovali v povezavi z več centri. Prvi tak prototip je Delavski dom Trbovlje, ki ima fenomenalen program. Povezujejo se s šolstvom, gospodarstvom in so novomedijsko mesto, s festivalom, podobnim našemu KIBLIX-MFRU. Pina Koper je izobraževalna institucija, ki obstaja od 1996., in je Soroseva dediščina. Zavod za odprto družbo je v Sloveniji ustanovil Kiblo, Pino in Ljudmilo. Vsi trije še vedno živimo in Kibla je med njimi daleč največja. Želimo si povezati to transverzalo, te platforme za razvoj kreativnih industrij in pametne specializacije. Ta nova zgodba bi lahko pokrivala sama sebe v smislu neprofitnega menedžmenta, kar pomeni, da vsak profit ali dodatni denar, ki ga ustvariš, pretvoriš v novo delovno mesto. Povezali bi se tudi s KSEVT-om Vitanje. Kakšen čudovit rezidenčni center bi lahko bil tam, infrastruktura je fantastična. Tukaj skušamo priti zraven preko države. Ministrstvo za kulturo pripravlja v sodelovanju z ministrstvom za izobraževanje in šolstvo projekt 'Black-box', torej mrežo centrov povezave umetnosti in znanosti, ki je bil tudi dogovorjen med obema ministrstvom in je v NPK 2014–2017, ki navaja štiri centre, in sicer Maribor, Ljubljana, Koper, Vitanje, potem se je priključil še DDT Trbovlje. Tako tudi bolj ustreza kriterijem kohezije, ki zapoveduje razmerje okoli 63 odstotkov za vzhodno kohezijo in 37 za zahodno – kar je osnovni princip EU kohezijske politike v Sloveniji, ki ga goreči centralisti v Ljubljani želijo z raznimi manevri zaobiti. Ljubljana nas blokira, ker hoče ves denar zase.

Borimo se. Ko je predstavnik SVRK prišel v Trbovlje, je začudeno gledal, kaj vse delamo, ker za nas še ni slišal. Regionalni razvoj in kohezija ni samo Ljubljana, ti programi so namenjeni prav za nas. Evropa prav regije močno podpira, ker so prestolnice že tako bogate."

Prvi evropski mednarodni projekt v Kibli je iz daljnega leta 2001, Mediaterra, ko so se pridružili atenskim partnerjem. V petnajstih letih dela so izvedli petnajst projektov v okviru EU-programov samo na področju kulture. Ne vedno kot koordinatorji, ampak tudi kot partnerji. To je bila rešilna bilka, potem ko je Soros nehal vlagati, leta 2000. Razpisi so vedno bolj komplicirani in treba je biti mojster, zlasti pa najti prave partnerje. Pomembna je kombinacija nevladnih in vladnih partnerjev iz vzhodne in zahodne Evrope.

### **Kako se je začelo**

Kiblina zgodba se začne v devetdesetih, to so bila mariborska zlata leta za underground in etabrirano umetnost, nove medije in kulturo. Tista leta se pojavijo Narodni dom Maribor (1992), Pekarna (1995), Tomaž Pandur v SNG (1990–1996), Kibla (1996) ... "Kibla sodi v segment novih mestnih zgodb, ki vzpostavljajo javno dostopne tehnologije, internet, paralelno s prvim slovenskim novomedijskim Mednarodnim festivalom računalniških umetnosti (1995). Takrat smo mislili, da Slovenija kulturno in tehnološko prosperira in da je vse možno. To mislimo še danes. Kibla je vzpostavila enega prvih linux serverjev v Sloveniji, v času, ko smo podatke iskali preko Alta viste (1995–2003) in Google še ni obstajal (2004. se je lansiral v javnost)."

Od 1996. se s programi in festivali postopoma oblikuje fokus, ki pokriva multimedijsko, intermedijsko, interdisciplinarno, vizualno, likovno, glasbeno, AV, performans, literaturo, IT Linux, družboslovje; širok nabor oblik sodobne umetnosti, ki se med seboj prepletajo: Kiber Kibla, Kibela, prostor za umetnost, izobraževalni festival Dnevi radovednosti, IT Linux festival Kiblix, literarni Festival ljubezni, Mednarodna elektronska destinacija MED, od 2001. številni projekti, med drugim Mediaterra, Patent, Em ma, Roboti in avatarji, Soft Control, Hallerstein, na stotine

umetnikov in umetnic z lokalne, slovenske, evropske in globalne ustvarjalne scene. Prelomnico je pomenila Kiblina priprava zmagovitega projekta Evropska prestolnica kulture Maribor 2012 s partnerskimi mesti (2006–2008), ki je pokrila pol Slovenije, domnevno nerazvite.

### **Novi mestni prostor - Portal**

"V času EPK 2012 smo vzpostavili nov mestni prostor, Kibla Portal, postindustrijski prostor v izmeri 2000 kvadratnih metrov, kjer se med drugimi večjimi projekti nadaljujejo največji Kiblin interdisciplinarni festival Kiblix in drugi festivali, mednarodne razstave, konference in delavničarstvo. Imamo pa tudi vizijo prihodnosti, seveda. Kibla Portal tako v naslednjih desetih letih postane transdisciplinarno umetniško-raziskovalno središče za spodbujanje, razvoj, produkcijo in razširjanje intermedijske umetnosti z namenom dviga vključenosti nove publike, mladih neuveljavljenih kreativcev s pravzaprav vseh področij ter vključitev zainteresiranih smeri dostopnih univerzitetnih oddelkov. S tem Maribor (navsezadnje tudi Slovenija in Evropa, zakaj bi se omejevali) dobi sodobno interdisciplinarno kreativno-izobraževalno središče, vključujoč tri področja intermedijskega delovanja: umetnost, znanost in tehnologijo v povezavi z idealizacijo, raziskovanjem ter produkcijo, namenjeno identificiranim ciljnim skupinam od osnovne šole do univerze za tretje življenjsko obdobje. Gre torej za pokrivanje celotne transverzale aktivnosti, da se lahko umestimo kot enakovredni partner ljubljanskim metuzalemom," sklene Aleksandra Kostić.